

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—.
Poštno-čekovni rač. 10.503.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „NAŠ DOM“

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška c. 5.
Telefon 2113

Cene inseratov: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—,
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

Jedro kmetijskega vprašanja.

Pretekli teden se je vršila v Novem sadu glavna skupščina Zveze srbskih kmetijskih zadrug, ki je bilo na njej zbranih po svojih zastopnikih 350 zadrug. Sprejeti so bili sklepi, ki zahtevajo, naj se vprašanje olajševanja kmetijskih dolgov reši na pravičen način. Dalje mora država skrbeti za to, da se dosedanje kričeče nesorazmerje med cenami kmetijskih pridelkov in industrijskih izdelkov odstrani. Kar se tiče davčne obremenitve, naj se zniža v skladnosti s plačilno zmožnostjo kmetov.

Mi bi danes radi obrnili pozornost na drugo točko v novosadski resoluciji, in to je, strašna nizkost cen kmetijskih pridelkov. O 1. točki, to je, o olajševanju kmetijskih dolgov se danes veliko, že preveliko govori, toda malo, boljše rečeno, nič ne stori.

Vse tri točke novosadske resolucije so v vzročni zvezi med seboj: 2. in 3. točka je vzrok 1., to je naraščanja kmetijskih dolgov, ki naj bi se sedaj na katerikoli način olajšali.

Cene kmetijskih pridelkov: tukaj je korenina vsega zlega. Ako bi kmetijski pridelki imeli primerno ceno, bi kmetje lahko plačevali davke in dajatve ter zmagovali vse druge stroške, se torej ne bi bili tako zadolžili, kakor so se v resnici. Gre torej predvsem za povzdigo cen kmetijskih pridelkov na primerno višino, pod katero ne bi smeli pasti, da s padajočo ceno pridelkov ne propade kmetiska posest sama. Tu je danes jedro kmetijskega vprašanja. Zato tudi novosadska resolucija v 2. točki poziva vlado, naj skrbi za to, da se kričeče nesorazmerje med cenami kmetijskih pridelkov in industrijskih izdelkov odstrani.

Da je poglavitno vprašanje, kako oskrbeti kmetu možnost prodaje kmetijskih pridelkov po primerni ceni, je tudi priznala konferenca v Stresi v Gornji Italiji, ki je zborovala ta mesec ter končala svoje seje v torek preteklega tedna. Tamkaj so bili zbrani zastopniki velesil, pa tudi manjših in malih držav srednje in vzhodne Evrope, da so se posvetovali med seboj, kako bi se manjšim srednje- in vzhodnoevropskim državam, ki so po veliki večini poljedelske, v gospodarskem in finančnem oziru pomagalo. Soglasno se je priznalo, da je jedro vsega vprašanja povrednotenje kmetijskih pridelkov teh držav. Kako pa naj bi se dosegla

možnost obširnejše prodaje kmetijskih pridelkov po višjih cenah, o tem se države niso zedinile. Velike države bi namreč morale seči v žep ter manjšim državam finančno pomagati, pri žepu pa se v mednarodnem in meddržavnem razmerju neha ljubezen do bližnjega.

Je torej dolžnost poljedelskih držav samih, da poskrbijo za povrednotenje kmetijskih pridelkov svojih državljanov. To je nujnost, ki vedno bolj močno trka na vrata. Od meseca do meseca, od tedna do tedna, da od dneva do dneva padajo cene kmetijskim pridelkom. Živina ima tako nizko ceno, da se kmetje nekako sramujejo to glasno povedati. Kaj še le bo pozimi in spomladi, ko se bodo pokazali nasledki letošnje prav slabe letine krme in otave? Sadje ima ceno 1 Din do pol Din in še manje za 1 kg. Kakšna pa bo cena letošnjemu vinskemu moštu? Iz Haloz smo dobili poročilo, da je v nekaterih krajih dal neki kupec oznaniti, da plača za 1 liter mošta-portugizca 1 Din, ako mu ga pošljejo v mesto. Za drugi mošt pa se obeta cena 60 in 50 par. V nekem drugem mestu so vinski trgovci sklenili, da bodo za letošnji mošt plačevali za 1 liter samo 60 par pri 16% sladkorja.

Če se proti tem cenam postavijo cene industrijskih izdelkov in sploh vsega, kar mora kmet kupiti, se pojavi tisti vir, iz katerega izvira za kmeta propadanje in zadolževanje. Tu mora oblast zastaviti svojo akcijo (dejavnost). Ta vir je treba zamašiti. Oblast bi tudi ne

smela prezreti, kako se podražijo kmetijski pridelki, čim pridejo v druge roke. Cena živini skrajno nizka, cena mesa pa previsoka. Ali ne bi mogla oblast to nesorazmerje ublažiti? Da ima mesar svoj zaslužek, je prav, da pa ima čezmeren dobiček, ni prav. Cena vina je nizka, po gostilnah pa se vino prodaja po previsokih cenah. Vinski trgovci in prekupeci, ki bodo izrabljali skrajno slab položaj vinogradnikov ter po žalostno — za vinogradnika žalostno — nizkih cenah lupovali letošnji vinski mošt, bodo potem z velikim dobičkom prodajali vino. Kdo bo nadzoroval ta preveliki dobiček, to nesorazmerje med nakupovalno in prodajalno ceno?

Novosadska resolucija Zveze srbskih kmetijskih zadrug je dobro storila, ko je opozorila državo na kričeče nesorazmerje med cenami kmetijskih pridelkov in cenami vsega, kar mora kmet kupovati. Vprašanje olajševanja kmetijskih dolgov je važna zadeva, mimo katere se ne more iti. Korenina zla, ki danes tlači kmeta, pa je brezvrednost kmetijskih pridelkov, ki je v kričečem nesorazmerju s cenami vsega, kar mora kmet kupiti, in tudi z višino davkov in dajatev. Povrednotenje kmetijskih pridelkov je torej prvo vprašanje. Kmet nima organizacij, kakor jih imajo drugi stanoviti, da bi branile njegove življenjske interese. Na pomoč mu mora priti država in njena oblast, da zaustavi ta pogubni tok ter kmeta, ki je steber države, reši še večjega in usodnejšega propadanja.

Odkritelj povzročitelja malarije, Anglež Ronald Ross, je umrl v starosti 75 let.

Čehoslovaški vladi preti kriza. Čehoslovaška vlada je prisiljena, da zniža uradniške plače. Nobena stranka pa ne mara prevzeti pred volilci odgovornosti za ta korak in radi tega je na vidiku uradniška vlada.

Nenadoma je odstopila dne 21. septembra madžarska Karolyjeva vlada, ki je na krmilu od avgusta leta 1931. Karoly je podal dvačrat ostavko, ki pa ni bila sprejeta od regenta Horthyja. Tokratno vladno krizo je povzročil odpor kmetijcev v vladni stranki, ki zahtevajo znižanje obrestne mere in olajšanje plačevanja kmečkih dolgov. Ker je Karoly zavlačeval izpolnitev obljub, danih kmetijcem, se je začela naglo ši-

riti samostojna kmetijska stranka, katero organizira opozicijski Gaal.

Zveza narodov. Svet Zveze narodov je v petek, 23. septembra, začel v Ženevi svoje 68. zasedanje, ki mu predseduje irski ministrski predsednik de Valera. Gospodarska kriza se čuti tudi pri financah Zveze narodov. Kakor se je pritoževal vrhovni tajnik Drummond, prihajajo prispevki posameznih držav, ki so članice Zveze narodov, jako neredno.

Razorožitvena konferenca. Nemška vlada je zaključila, da se Nemčija ne bo več udeleževala razprav razorožitvene konference. Ta sklep je v svetovni javnosti napravil jako neugoden vtis. Papen-Schleicherjeva vlada je uvidela, da se je s tem sklepom zaletela. Da bi neugoden vtis popravila, skuša sedaj na kolikor toliko lep način priti na konferenco. Nemški zunanji minister Neurath, ki sedaj biva v Ženevi, se je na razne strani, zlasti na španskega odposlanca Madariaga, obrnil s prošnjo za posredovanje.

Tudi angleški vladi napoveduje konec. Liberalni ministri, zagovorniki svobodne trgovine, hočejo odstopiti. V nekem volilnem govoru je Lloyd George zelo ostro napadel zunanjo politiko angleške vlade in rekel, da je ta politika dovela do tega, da ima Anglija danes proti sebi tri najmočnejše vele-sile: Nemčijo, Rusijo in Italijo. Na angleški strani je edinole Francija, ki je danes najbolj militaristična država na celnem svetu. Nato je Lloyd George očital vladi, da je uvedba zaščitnih carin nasprotna izven strankarskemu značaju. Edini »takozvani uspeh« današnje vladne politike je ta, da je v Angliji 400.000 brezposelnih več, kakor pa jih je bilo onega dne, ko je prišla na oblast sedanja vlada.

Svobodomiselstvo v Španiji ne more umiriti svojega za »svobodo« zavzetega srca. Vedno znova se zaganja proti Cerkvi in duhovništvu. Takšni slučajji se dogajajo vsak dan. Kdor bi hotel opisati vse, bi moral napolniti cele knjige. Samo nekaj cvetic iz vrta španskih liberalcev in socialistov! V mestu Alicante je bila navada, da so opravljali devetdnevno na čast sv. Magdalene. Ob koncu devetdnevne so podobo Marije Magdalene iz cerkve sv. Petra prenesli v slovesni procesiji ob veliki udeležbi ljudstva v njeno cerkev v gradu La Mola. Letos je župan sporočil župniku, da se on ne sme udeležiti te procesije, češ, da socialisti tega ne trpijo, njihovi nežni živalci ne prenesejo duhovnikov navzočnosti. Župnik je spričo te prepovedi predložil, naj letos ta procesija sploh izostane, in socialistični župan je temu predlogu pritrnil. V noči pred dnevom procesije pa so orožniki in policaji prišli pred župnišče, vzbudili župnika ter mu zapovedili, da se procesija mora vršiti, toda brez duhovnika in sveč. S tako procesijo so bili socialisti zadovoljni. O veliki ne-

strpnosti španskega svobodomiselstva spričuje tudi naslednji slučaj. Župnika v Brimo je guverner kaznoval z globo 500 pezeta, češ, da je poslušal monarhističen govor nekega mladega duhovnika. Ta duhovnik ni nikakor govoril o monarhiji, marveč sploh o državi. Kljub temu je bil kaznovan ne samo župnik, marveč tudi ves občinski svet. Poleg globe po 500 pezeta jih je zadela še druga kazen: ves občinski svet z županom na čelu je bil odstavljen. Isto se dogaja po pre mnogih krajih Španije.

Protikatoliški boj v Mehiki še vedno na dnevnem redu. Radi tega je moral odstopiti dosednji predsednik mehiške države Ortiz Rubio. Framasoni in socialisti so mu namreč očitali, da ni vodil dovolj ostre borbe zoper katoliško Cerkev. Očitek je svedea neosnovan, ker je Ortiz Rubio podpisal vse, kar mu je vlada predložila v podpis, torej tudi odredbe proti Cerkvi. Njegova krivda je ta, da je včasih poskrbel za to, da se katoličanom niso delale vnebovpijoče krivice. To je bil znane-mu protivniku Cerkve, nekdanjemu predsedniku Callesu, povod, da je na čelu opozicije nastopil proti Ortizu Rubio, kateri je moral odstopiti. Mesto njega je začasno izbran za predsednika vojni minister Rodriguez, ki je šele 36 let star. Calles pa komaj čaka na bodoče volitve državnega predsednika, pri katerih upa zopet splezati na predsedniški stolec.

Na smrtni postelji krščena. Dva domača vladarja v Afriki, in sicer Kenge v pokrajini Kongoli in Katumbo v Lubundi, sta bila pred nekaj meseci krščena. Kenge je čistokrvni črnc, Katumbo pa črnsko-arabska mešanica. Oba dva črnska vladarja sta vedno bila naklonjena katoliški Cerkvi in njenim misijonom. Da se nista dala prej krstiti, je razlog v mnogoženstvu. Podaniki obeh vladarjev so v precejšnjem številu katoličani, katerim sta vladarja dala prednost pred drugimi. Bila sta tudi dovolj poučena v verskih resnicah iz razgovorov, ki sta jih imela s katoliškimi misijonarji in svetnimi katehisti. Da se sama nista dala krstiti, je, kakor rečeno, razlog v tem, ker se nista hotela ločiti od svojih številnih žen. Na smrtni postelji je ta zapreka odpadla. Katumba je krstil pater Vandebuke, ki je v to svrhu prišel iz misijonske postaje, oddaljene 200 km od Katumbove prestolnice. Ko je prišel pater k njemu ter mu namignil, da bi bil skrajni čas, da se da krstiti, mu je Katumbo odgovoril: »Oče, vem vse. Dalje časa sem vsak dan poslušal katehiste. Pridržujem samo prvo ženo, druge vse odpuščam. Krsti me!« Pater Vandebuke je nato krstil Katumba, ki je še isto noč umrl. Kengeja, vladarja v Kongoli, je skoraj istočasno krstil pater Derry. Poznal ga je preko 20 let ter sta bila prijatelja. Rekel mu je: »Vladar, ti si težko holan ter si v smrtni nevarnosti. Ako hočeš na drugem svetu najti mene, svojega prijatelja, in vsa tvoje krščansko ljudstvo, se moraš dati krstiti.« Kenge mu je odgovoril: »Že dolgo časa mislim na to. Sedaj sem se odločil: od svojih 9 žen pridržujem samo prvo, druge odpuščam. Krsti

me!« Krstil ga je, in Kenge je čez 15 dni umrl.

Katoliško časopisje. Glasilo škofije Los Angeles v Severni Ameriki je nedavno katoličanom nujno priporočalo podporo katoliškega časopisja. Kritiziranje katoliškega časopisja, tako poudarja navedeno škofijsko glasilo, ni prva naloga, ki jo morajo katoličani vršiti. Je tudi kritika potrebna, ki pa bo štvarna ter naj se naravnost sporoči uredništvu. Glavna naloga katoličanov napram katoliškemu časopisju je vsestranska podpora. Katoličani morajo katoliški list naročiti ter naročno plačati; list čitati ter ga drugim priporočati; pošiljati mu poročila, vesti, članke in zanimivosti za široko javnost; list širiti in imeti točen pregled vseh tistih trgovcev, gostilničarjev in obrtnikov, ki inserirajo v katoliškem listu, ali pa v liberalnih in socialističnih listih. Opomin škofijskega glasila v Ameriki velja tudi za naše razmere.

Krst afriškega princa. V Tanganjiki (v vzhodni Afriki) je bil nedavno krščen princ Mutembeyi, brat Kalemera, tamošnjega sedanjega sultana. Mutembeyi in Kalemer sta sinova istega očeta, pa različnih mater. Ker je Mutembeyjeva mati bila plemenitega rodu, Kalemerjeva pa ne, bi bil pravzaprav moral očetu kot sultan slediti Mutembeyi. Posrečilo pa se je Kalemeru s pomočjo Angležev zasesti sultanov prestol ter ga zadržati v svoji oblasti. Kalemer sicer ni krščen, vendar pa je jako naklonjen katoliškim misijonom.

Japonski katoličani se prav krepko gibljejo. Katoliška akcija v japonskem mestu Nagasaki je priredila letos že dve javni konferenci (dva javna zbora z govori in razpravami) o katolicizmu. Navzočih je bilo nad 15.000 ljudi, polovica jih je bila poganov. Zborovanja so se vršila v največji dvorani v mestu. Kot govornika sta med drugimi nastopila dva mlada moža, ki sta prestopila iz protestantizma v katoliško Cerkev. Tudi japonski škof v Nagasaki monsignor Hajasaka je govoril poučne in izpodbudne besede. Slikal je sedanje razmere, ki se v njih nahaja japonski katolicizem, ter pozival k vstopu v katoliško Cerkev in k življenju po njenih načelih.

O turških rodbinskih imenih na Ptujskem polju.

V zelo zanimivem članku »Pred 400-letnico turškega vpada v Slovenijo v »Slovincu« dne 9. t. m. trdi pisec, da spominjajo na turške vpade in pri tej priložnosti izvedena nasilja, tudi še mnoga današnja rodbinska imena na Ptujskem polju, kakor: Alič, Begovič, Cafuta, Hazem-Ali, Mustafa, Sagadin, Šalamun i. dr. Temu pa ni vseskozi tako, ako si ta imena natančneje ogle-damo iz jezikoslovnega in dejanskega stališča. Prepričamo se kmalu, da je ona trditev saj deloma nevzdržna, ker so ona imena samo navideznó turška,